



TÖÖINSPEKTSIOON



Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond



Eesti tuleviku heaks

Haavatavate sihtrühmadega töötavate inimeste tööohutus ja tervishoid

Silja Soon

Töötervishoiu järelvalve talitus

23.08.2016

Peamised õigusaktid

- Töötervishoiu ja tööohutuse seadus (TTOS) jõustunud 26.07.1999
- TTOS alusel vastu võetud õigusaktid
- www.ti.ee -> töötervishoid, tööohutus -> töötervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid

Töökeskkonna põhimõisted

- Töökeskkond on ümbrus, milles inimene töötab
 - Töökeskkonnas toimivad füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised tegurid ei või ohustada töötaja ega muu töökeskkonnas viibiva isiku elu ega tervist

Töökeskkonna põhimõisted

- Töökeskkonna keemiliste ja füüsikaliste ohutegurite parameetrid ei tohi ületada piirnorme
 - Piirnorm on ohuteguri ajaühikus mõõdetud keskmine väärtus, mis 8-tunnise tööpäeva (40-tunnise tööädala) jooksul töötajale mõjudes ei põhjusta tervisekahjustust

Töökeskkonna põhimõisted

- Töökeskkonna ohutegurite piirnormid ja ohutegurite parameetrite mõõtmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus
- Kui õnnetuse/haigestumise ohtu ei ole võimalik vältida või viia vastavusse piirnormiga ühiskaitsevahendeid/ töökorralduslikke abinõusid kasutades, tuleb anda isikukaitsevahendid.

Töökeskkonna põhimõisted

- Töökoht –territoriumil või tööruumis paiknev töötamiskoht ja selle ümbrus või muud töötamiskohad
 - Tööandja kujundab ja sisustab töökoha nii, et on võimalik vältida tööõnnetusi ja tervisekahjustusi ning säilitada töötaja töövõime ning heaolu

Tööandja ja töötaja kohustused ja õigused

- TTOS § 13 lõige 1 ja lõige 2
- TTOS § 14 lõige 1, 2, 4, 5

Tööandja kohustused

- viima läbi süstemaatilist töökeskkonna sisekontrolli. Töökeskkonna sisekontroll on
 - ettevõtte tegevuse lahutamatu osa
 - sellesse on kaasatud töötajad
 - aluseks on töökeskkonna riskianalüüsi tulemused
- vaatama igal aastal läbi töökeskkonna sisekontrolli korralduse ja analüüsima selle tulemusi
- korraldama töökeskkonna riskianalüüsi, selle tulemused vormistatakse kirjalikult ja neid säilitatakse 55 aastat

Tööandja kohustused

- töökeskkonna riskianalüüsi alusel koostama kirjaliku tegevuskava
- korraldama uue töökeskkonna riskianalüüsi
- tagama, et ohualal töötab ainult asjakohase erijuhendamise või eriväljaõppe saanud töötaja või tööd tehakse sellise töötaja järelevalve all
- teavitama alaealist ja alla 15-aastase alaealise seaduslikku esindajat alaealise tööga seotud riskidest ning tema ohutuse ja tervise kaitseks rakendatud abinõudest

Tööandja kohustused

- teavitama töötajaid ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest ning tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest
- rakendama töötaja tervisekahjustuse vältimiseks töö- ja kollektiivlepingutes sätestatud abinõusid
- korraldama töötervishoiuteenuste osutamist ja kandma sellega seotud kulud
- Korraldama töötajate tervisekontrolli (sh öötöötajatele)
- määrama esmaabi andmiseks töötajad ning korraldama neile oma kulul väljaõppe

Tööandja kohustused

- tagama esmaabivahendite kättesaadavuse
- viima töötaja (tema nõudmisel ja arsti otsuse alusel) ajutiselt või alaliselt teisele tööle või kergendama ajutiselt tema töötingimusi
- oma kulul andma töötajale isikukaitsevahendid, tööriietuse ning puhastus- ja pesemisvahendid, kui töö laad seda nõuab, ning korraldama töötajale isikukaitsevahendi kasutamise väljaõppe
- tutvustama töötajale töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid ning kontrollima nende täitmist

Tööandja kohustused

- korraldama töötajale tervishoiu ja -ohutusalase juhendamise ja väljaõppe
- koostama ja kinnitama ohutusjuhendid, andma töötajale juhised keskkonna saastamisest hoidumiseks
- kõrvaldama töölt alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine mõju all oleva töötaja
- teavitama Tööinspektsiooni kohalikku asutust oma tegevuse alustamisest või tegevusala muutmisest
- teavitama tööinspektori ettekirjutuse sisust
- täitma tööinspektori ettekirjutusi tähtaegselt ja teavitama tööinspektoreid kirjalikult nende täitmisest

Tööandja õigused

- Ettevõttes rangemate tervishoiu ja tööohutuse nõuete kehtestamine
 - Juhendamise nõuded
 - Riskide hindamise läbiviimise kava
 - Tervisekontroll
 - Isikukaitsevahendite kasutamine

Töötaja kohustused

- Osalemine ohutu töökeskkonna loomisel
- Töö- ja puhkeaja korralduse järgimine
- Tervisekontrolli läbimine
- Isikukaitsevahendite kasutamine
- Ohutult töötamine vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhistele
- Teavitamine õnnetustest
- Töötervishoiu ja tööohutusvaldkorra korralduste täitmine (tööandja, töökeskkonnaspetsialist, töötervishoiuarst, tööinspektor, töökeskkonnavolinik)

Töötaja kohustused

- Töövahendite ja kemikaalide nõuetekohane kasutamine
- Ohutusseadiste kasutamine nõuetekohaselt, neid mitte eemaldades
- Töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine mõju all
- Töötaja tervishoiu- ja tööohutuselased kohustused ei vabasta tööandjat asjaomasest vastutusest

Töötaja õigused

- Nõuda
 - Tth ja to vastavaid tingimusi
 - ühis- ja isikukaitsevahendeid
- Saada teavet ohuteguritest, riskianalüüsist, tegevuskavast, tervisekontrolli otsusest jms
- tõsise ja vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohualalt
- Keelduda ohtlikust tööst – teatada!
- nõuda tööandjalt arsti otsuse alusel enda üleviimist ajutiselt või alaliselt teisele tööle või oma töötingimuste ajutist kergendamist
- nõuda enda üleviimist sobivale päevasele tööle, kui ööajal töötamine on isikule arsti otsuse alusel tervise tõttu vastunäidustatud ning tööandjal on võimalik töötajat vastavale tööle üle viia

Töötaja õigused

- saada tööst põhjustatud tervisekahjustuse eest hüvitist võlaõigusseaduses sätestatud ulatuses
- pöörduda töökeskkonnavoliniku, töökeskkonnanõukogu liikmete, töötajate usaldusisiku ja asukohajärgse tööinspektori poole, kui tema arvates tööandja poolt rakendatavad abinõud ja antud vahendid ei taga töökeskkonna ohutust

Välitingimustes töötamine

- TTOS § 4 Töökoht
- lõige 4⁴: Välitöö tuleb korraldada nii, et seal paiknevad töökohad, liikumisteed ja muud tööga seotud piirkonnad ning töövahendid, mida töötajad töö käigus kasutavad, ei ohustaks inimesi ega takistaks sõidukite liiklust.
- TTOS § 11 Tööolme
- Lõige 3: töötajatele, kes töötavad välitöödel, ka soojak ja riiete kuivatusruum.

Välitingimustes töö

- Töökohale esitatavad tervishoiu ja tööohutuse nõuded
 - VV 01.07.2007 määrus nr 176
- § 11 Välitöö:
- (1) Välitööl tuleb rakendada abinõusid, et töötajad oleksid kaitstud libastumise ja kukkumise, kukkuvate esemete, kahjuliku müra ning kahjulike gaaside, aurude ja tolmu eest.
- (2) Töötajaid tuleb kaitsta ilmastikumõjude eest, mis võivad neid ohustada või nende tervist kahjustada.
- (3) Välitöö peab olema korraldatud nii, et õnnetusjuhtumi korral saaks töötajat võimalikult kiiresti abistada.

Töökeskkonnas esinevad tegurid

- TÖÖKESKKONNA KAHJULIK TEGUR:
toime töötajale teatud tingimustes
võib põhjustada haigestumist või
töövõime püsivat alanemist
- TÖÖKESKKONNA OHTLIK TEGUR:
toime töötajale teatud tingimustes
võib põhjustada traumasid või mõnda
muud tervise ootamatut halvenemist

Töökeskkonna ohutegurid

- Ohutegurid, mis on seotud niisuguste füüsikaliste nähtustega nagu kineetiline jõud, energia, elekter jms
 - masinad
 - seadmed
 - töövahendid
 - nende rikked
 - ootamatu purunemine
- põhjustavad mitmesuguseid traumasid (tööõnnetusi)

Töökeskkonna ohutegurid

- Ohutegurid, mis on seotud töö ebaratsionaalse ja ebaõige korraldamisega
 - tööpäeva pikk kestus
 - intensiivne töö
 - töö ja puhkuse ebaõige vaheldumine töörežiimis
 - pikaajaline sunnitud kehaasend
 - lihaste või elundite mingi rühma ülepinge
- võivad põhjustada tööga seotud haigestumisi

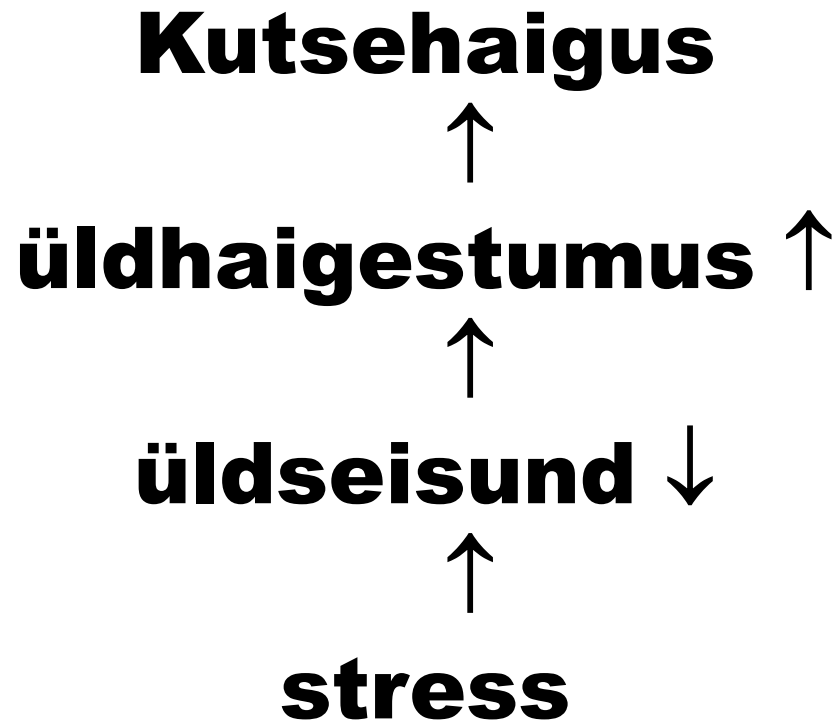
Töökeskkonna ohutegurid

- Ohutegurid, mis on seotud TOOTMISPROTSESSIGA
 - keemilised ohutegurid
 - füüsikalised ohutegurid
 - bioloogilised ohutegurid
 - tolm
- võivad põhjustada tööga seotud haigestumisi

Tervise riskifaktorid

- **ohutegur** → äge tervisekahjustus
- Ohutegur ohutegur ohutegur ohuetgur → krooniline tervisekahjustus
- ohutegur *ohutegur OHUTEGUR* ohutegur ohutegur → stress

Ebasoodsa toime tagajärjed



Profülaktikameetmed

- Seadusandlikud
- Arhitektuurilised ja planeerimisalased
- Tehnilised ja tehnoloogilised
- Hügieenilised
- Organisatsioonilised
- Individuaalsed

Füsioloogilised ohutegurid

- töö iseloom
 - Staatiline koormus
 - Sundasendites töö
 - Stereotüüpsete liigutustega töö
 - Dünaamiline koormus
- töö režiim - töö ja puhkuse vaheldumine
 - nõuded puhkusele
- vaimne koormus/füüsiline koormus

Füüsilise ülekoormuse põhjused

- Lühiaegne äärmuslik koormus
 - nt. raskuste tõstmine, kandmine
- Kestev mõõdukas koormus
 - nt. kumuleeruva trauma kahjustus
- Staatiline lihaspinge
 - anaeroobne lihastöö
- Kehaasend
 - mõjutab eelpooltooduid

Psühholoogilised ohutegurid

- Monotoonne töö
- Töötaja võimetele mittevastav töö
- Liiga suure vastutusega töö
- Töötamine üksinda
- Pingeolukordades töötamine

Hügieenilised ohutegurid

- füüsikalised
 - Sisekliima
 - Valgustus
 - Müra
 - Vibratsioon
 - jne
- keemilised tegurid
- bioloogilised tegurid
- tolm

Valgustus: toime organismile

- Nägemisfunktsiooni tagamine
- Füsioloogiline mõju
- Mõju psüühikale

NB! oluline traumatismi profülaktikas

Nõuded valgustusele

- Küllaldane valgustihedus
- Valgustuse ajaline stabiilsus
- Ühtlane jaotumine ruumis
- Järskude varjude puudumine
- Peegelduse puudumine
- Annab värvid õigesti edasi → bioloogiliselt täisväärtuslik → ohutu

Müra

On aperiodiline helide kogum, mis koosneb

- suur hulk
- erinev sagedus
- erineva tugevusega lihtsad toonid

toime

- Spetsiifiline: kuulmislanguse teke
- Häiriv toime ehk stressi teke
- Reflektorselt teistesse organitesse

Riskitegurid

- vibratsioon
- orgaanilised lahustid
- ravimid
- iga
- Hele nahk
- suitsetamine
- kolesterool ja kõrgenenud vererõhk
- geneetiline eelsoodumus
- mitme teguri kombinatsioon

Vibratsioon

- Materiaalse keha võnkumine, mida mõõdetakse võngete arvuga sekundis ja võnke amplituudi ehk ulatusega
- Eristatakse
 - Harmooniline
 - Ebakorrapärane } vibratsioon
 - Tõukeline

Vibratsioon

- Üldvibratsioon
 - sagedusvahemik 1 - 80 Hz
 - peamised allikad: masinad, vibratsioon ehitistes, töötava masina naabrus
- Lokaalne vibratsioon
 - sagedusvahemik 8 - 1000 Hz
 - peamised allikad: masinad, mida hoitakse käes
- Õõtsumishaigus
 - sagedusvahemik 0,1 - 0,63 Hz
 - "merehaigus" - laevad, lennukid, autod

Vibratsioon

- Soodustavad tegurid:
 - allajahtumine
 - füüsiline koormus (tööriista kramplik hoidmine)
 - sundasendid
 - ööriista tagasitõuge
 - müra
 - varempõetud haigused

Keemilised ohutegurid

- Esinemine töökeskkonnas:

- auruna, suitsuna
- aerosoolina
- tolmana
- vedelikuna
- Tahkena

- Ohtlik kemikaal: KemS § 3 lg 2:

Ohtlik kemikaal on aine või segu, mis vastab CLP-määruse I lisa osades 2–5 sätestatud füüsikaliste, tervise- või keskkonnohtude kriteeriumidele

Keemilised ohutegurid

- Organismi sattumise teed:
 - Hingamisteed - hingame kemikaali sisse
 - Seedetrakti kaudu - neelame seda alla
 - Naha kaudu - kemikaal avaldab toimet sattudes nahale, NB! mikrotraumad, vigastused nahal
- Liikumine organismis:
 - transport → jaotumine → toime avaldamine → kahjutustamine (kui võimalik) → eritumine (deponeerimine)

Kemikaali ohutuskaart

- Identifitseerimine
- koostis
- ohtlikkus
- esmaabi andmise viis
- tegutsemine tulekahju korral
- õnnetuse vältimise abinõud
- käitlemine ja hoiustamine
- mõju inimesele, IKV
- füüsikalised, keemilised omadused
- Püsivus, reaktsioonivõime
- terviserisk
- keskkonnarisk
- jäätmekäitluse viis
- veonõuded
- reguleerivad õigusaktid
- muu teave

Bioloogilised ohutegurid

- Mikroorganismid (kaasa arvatud geneetiliselt muutunud)
- rakukultuurid, koevedelikud
- inimese mikrofloora (siseparasiidid)
- seened
- viirused

Toime

- nakkushaigused (nakkuskandlus)
- mürgistused
- allergia

Bioloogiliste ainete klassifikatsioon

- Arvestatakse
 - ohtlikkust
 - kaitsevajadust
- Ohukriteeriumid
 - tõenäosus inimese tervise kahjustusest
 - haigestumise tagajärgede tõsisus
 - haiguse ennetamise või ravimise võimalikkus
- Jaotus 4 ohuklassi

Kuvariga töö

- Enamlevinud suhtumine...
- Mu kael valutab vanadusest
- Ülekoormusest saab haigestuda vaid ainult rasket füüsilist tööd tehes
- Kontoritöötajad ei haigestu



Kontoritöö

- Tööd teeb nii vaim kui ka keha
- Tähelepanu vajavad mõlemad ...



Töökoht

- Töökoha kujundus, ergonoomiliselt õige kehaasend
- 10³m õhuruumi
- Ventilatsioon
- Olmeruumid



Mida teha? (1)

- Töökoht ja asend mugavaks!
 - Reguleeri tooli ja monitori asend parajaks
 - piisavalt ruumi olgu nii laual kui laua all
 - leia klaviatuurile, hiirele ja monitorile parim asend
 - küünarvarre horisontaalne asend on parim
 - säti monitor nii, et see ei peegeldaks
 - vajadusel kasuta jalatuge

Mida teha? (2)

- Hiir
 - leia hiirele asend, kus käsi poleks pinges
 - küünarvars toetugu lauale
 - hiirt ei maksaks pigistada
 - klahvivajutused (klõpsatused) soorita võimalikult vähese jõuga
 - anna käele sageli "hiirevaba" puhkust

Mida teha? (3)

- Monitor
 - reguleeri heledus ja kontrastsus parajaks
 - puhasta ekraan mustusest
 - vali sellised kujutise suurused, mis on vabalt jälgitavad keha normaalses asendis (enamik programme võimaldab seda reguleerida)
 - vali mahedad värvitoonid
 - virvendav pilt ja ebateravad kujutised kõrvaldab asjatundja

Mida teha? (4)

- Ergonoomia
 - vaheta asendeid, ent väldi pingutavaid poose
 - sagedased lühikesed pausid on etemad kui harvad pikad pausid
 - organiseeri tööülesanded vaheldusrikkalt
 - hea reguleeritav tool on sageli võtmeelement

Tööõnnetus

- Tööõnnetus on töötaja tervisekahjustus või surm, mis toimus tööandja antud tööülesannet täites või muul tema loal tehtaval tööl, töötaja hulka arvataval vaheajal või muul tööandja huvides tegutsemise ajal.
- Tööõnnetusena ei käsitleta tervisekahjustust või surma, mis toimus loetletud juhtudel, kuid mis ei ole põhjuslikus seoses töötaja töö või töökeskkonnaga.
- Tööõnnetus liigitatakse: kerge, raske või surm
- Raske: raske kehavigastus või eluohtlik seisund
- Arst teatab raskest ja surmaga lõppenud tööõnnetusest ning töötajale ajutise töövõimetuse määramisest viivitamata TI kohalikule asutusele

Tööõnnetus

- Juhul kui töötajal toimus nahka läbistav kokkupuude nakkuskahtlase või nakkustekitajat kandva eseme, inimese või loomaga, millele järgnes ennetav ravi, teatab arst sellest kannatanu tööandjale ja Tööinspektsiooni kohalikule asutusele

Tööõnnetus

- Tööandja teatab viivitamatult jooksul raskest tööõnnetusest:
 - Tööinspektsiooni kohalik asutus
 - Andmed: § 2 lg 1 (kirjalikult)
- Surmast viivitamatult (ootamata arsti teatist):
 - Politsei
 - Tööinspektsiooni kohalik asutus
- Kui tööõnnetuse tagajärg on nähtavalt raske vigastus:
 - näiteks lahtine luumurd
 - ulatuslikud haavad
 - jäsemete, sõrmede, varvaste amputatsioon vms

teatab tööandja lõikes 1 loetletud andmed Tööinspektsiooni kohalikule asutusele ootamata arsti teatise saamist.

- Andmed esitatakse esimesel võimalusel

Tööõnnetuse uurimine ja registreerimine

- Uuritakse kõiki tööõnnetusi
- Eesmärk: asjaolude selgitamine, abinõude leidmine vältimaks teisi
- NB! NB! NB! § 4 lg 3
- Kerge ⇒ uurimine 10 päeva jooksul ⇒ raport (3 eks) 3 päeva jooksul ⇒ registreerimine
- Raske ⇒ viivitamatult pärast arsti otsuse saamist teatis TI ⇒ uurimine ⇒ raport ⇒ registreerimine
- Surm ⇒ viivitamata teatis TI, politsei ⇒ uurimine ⇒ raport ⇒ registreerimine

Tööõnnetuse uurimine

- Kui uurimise käigus selgub, et tegemist ei ole tööõnnetusega, lõpetab tööandja uurimise ja koostab akti, milles kirjeldab vabas vormis õnnetusjuhtumi asjaolusid ja esitab uurimise lõpetamise põhjuse
- Akti allkirjastavad
 - tööandja esindaja
 - töökeskkonnavolinik, tema puudumisel töötajate usaldusisik
- Akt koostatakse 3 eksemplaris, millest 1 eksemplar jääb tööandjale. Akti teised eksemplarid esitab tööandja TI kohalikule asutusele ja kannatanule või tema huvide kaitsjale 3 tööpäeva jooksul pärast tööõnnetuse uurimise lõpetamist



TÖÖINSPEKTSIOON

Aitäh!

Silja Soon

silja.soon@ti.ee